

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

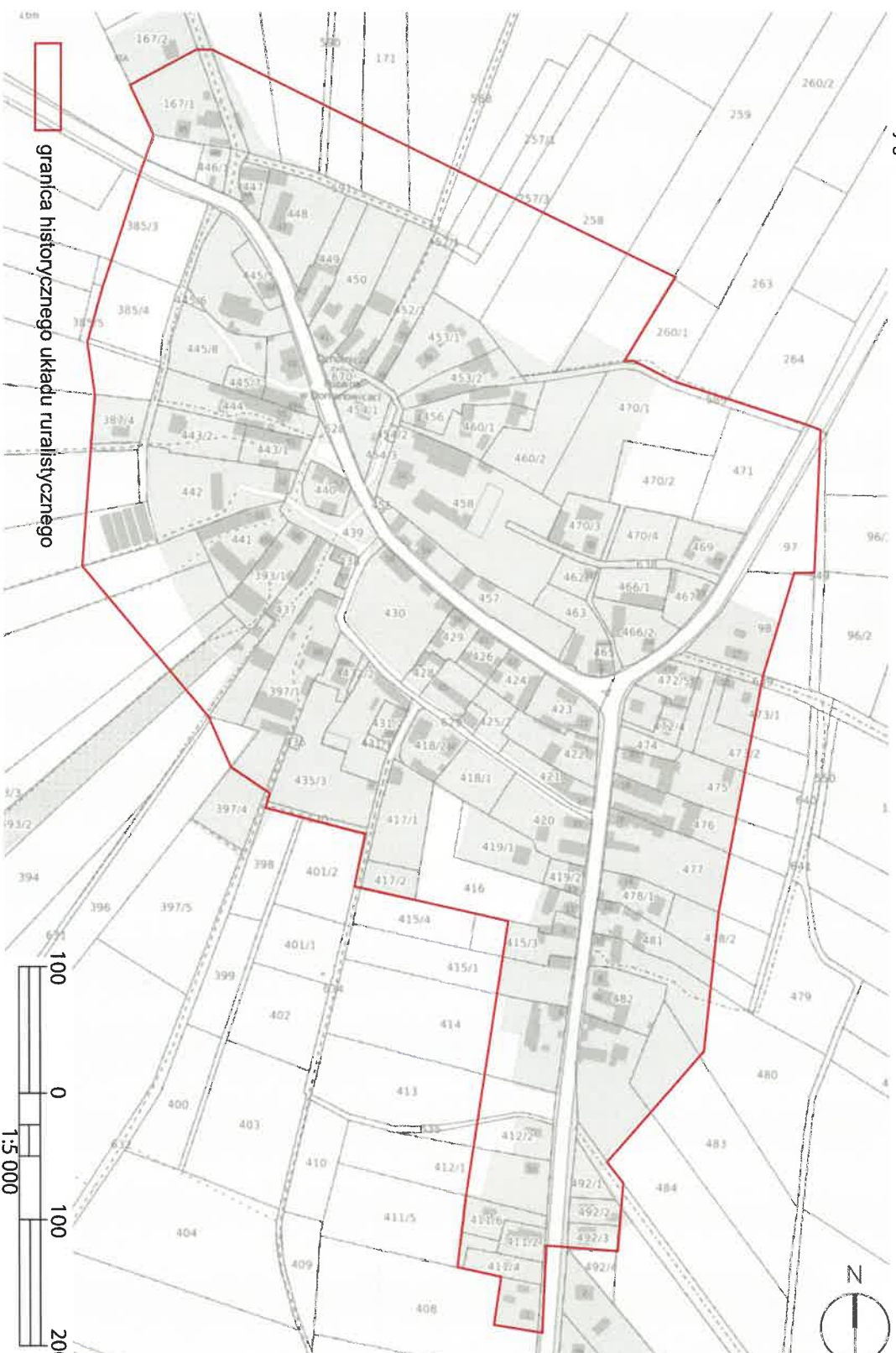
2. Czas powstania

1203 r./ XIX w.

3. Miejscowość

DOMANOWICE

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Trzebnica

6. Współrzędne geograficzne

51°24'28"N 17°03'10"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1203 r. Domanouichi, 1208 r. Domanouici, 1248 r. Domanowitz, Domanowiz, 1253 r. Domanovis, 1267 r. Domanewici, 1743 r. 1785 - 1938 Domanowiz, po 1938 Germanengrund
Nazwa pochodzi od imienia Doman.

Historia wsi:

Pierwsze wzmianki nt wsi pochodzą z dokumentacji katastralnej, na obszarze umieszczono kamienie graniczne wydzielające tereny książęce od dóbr klasztornych. Była to ostatnia wieś na północy stanowiąca majątek książęcy. W 1250 r. księżni Gertruda I odkupiła wieś od księcia Henryka III za sumę 50 marek, jednak bez pełnych praw sądowniczych. Według Urbarza z 1410 r., do klasztoru należało 8 dziedzin, czyli dziedzicznych dóbr chłopskich. Z tego m.in.: 3 gospodarzy miało dawać klasztorowi wiadro miodu, a pozostali wiadro słoju do wyszynku piwa. Natomiast wszyscy 3 miary zboża. W 1499 r. książę Konrad Biały w ramach fundacji mszalnej za duszę żony Katarzyny oddaje częściowo czynsze z Domanowic i Ujeźdźca jako uposażenie klasztoru. Dziesięcina ze wsi należała jednak do kapituły katedralnej we Wrocławiu. W 1785 r. wieś zamieszkiwała liczba 367 mieszkańców, w większości ewangelików, z 23 bogatymi chłopami, 10 zagrodnikami i 1 chałupnikiem. We wsi funkcjonowała szkoła protestancka. Po kasacie dóbr kościelnych obszar folwarku przekształcono w wolne dobra (ok 128 ha). W 1837 r. i 1845 r. we wsi znajdowały się wiatrak, kuźnia miedzi, olejarnia i tkalnia, odnotowano rekordową liczbę mieszkańców – 518 osób. Majątek w 1876 r. stał się własnością Karoliny Guerlich, w latach 1912-1926 roku Heisig, w 1937 r. spadkobierczynią do końca wojny zostaje Wilhelmina Heisig. Domanice to wieś o niecodziennym układzie wielodrożnicy. Wyksztaciła się bowiem jako okolica w części zachodniej z promieniście sytuowaną rolą na zatyłach, zabudowana wokół folwarku klasztornego oraz ulcówki w części południowo-wschodniej z charakterystycznym, gęsto sytuowanym zagrodami wzdłuż drogi.

Stanowiska AZP:

Brak zlokalizowanych stanowisk AZP w obrębie wsi.

Postulaty:

zachowanie i ochrona historycznej zabudowy wsi zgodnie z układem okólnym i ulicowym, w zależności od części wsi, utrzymanie obszarów ogrodowych, pastwisk za linią zagród, wymóg stosowania tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp., ochrona pozostałości nasadzeń lipowych wzdłuż drogi

Istniejące zagrożenia:

wprowadzenie zabudowy nie uwzględniającej związków przestrzennych, rozbiorła i przekształcanie obiektów historycznych, wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów, wprowadzanie zabudowy w miejscach pierwotnie przeznaczonych na rolę, łąkę, ogławianie i wycinka drzew przydrożnych

Źródła:

Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu, Wytyczne konserwatorskie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Wrocław 1992 r.
Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlesien. Brieg 1785, 4. Bd. S. 354
Knie J. G., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien, Breslau 1845

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Październik 2022 r.

Marta Nowak